

ที่ มท ๐๘๑๖.๓/ว ๒๐๗/๓

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา กทม. ๑๐๓๐๐

๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความร่วมมือดำเนินการตามมาตรการสำคัญในการป้องกันควบคุมโรคมือ เท้า ปาก ในช่วงฤดูการระบาด
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายงานสถานการณ์โรคมือเท้าปากในเด็กต่ำกว่า ๕ ปี จำนวน ๑ ฉบับ
๒. คู่มือ/แนวทาง/สื่อสนับสนุนจากกรมควบคุมโรค จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับแจ้งจากกระทรวงสาธารณสุขว่า ขอความร่วมมือดำเนินการมาตรการสำคัญในการป้องกันควบคุมโรคมือ เท้า ปาก ในช่วงฤดูการระบาด ด้วยขณะนี้ได้เข้าสู่ฤดูฝน ซึ่งเป็นฤดูกาลระบาดของโรค มือ เท้า ปาก จากข้อมูลการเฝ้าระวังโรคมือ เท้า ปาก ปี ๒๕๖๐ ของกระทรวงสาธารณสุข พบผู้ป่วยทั้งสิ้น ๖๐,๔๙๑ ราย มีผู้เสียชีวิต ๓ ราย คิดเป็น อัตราป่วย ๑,๖๓๙.๕๙ ต่อแสนประชากร โดยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ มีผู้ป่วยลดลง จำนวน ๑๙,๔๑๙ ราย ส่วนใหญ่พบในเด็กเล็กโดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในการดูแลสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล สถานศึกษาและชุมชนที่มีเด็กอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก และโดยส่วนใหญ่อาการของโรคจะไม่รุนแรงแต่บางรายอาจมีอาการรุนแรงและเสียชีวิตได้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดการศึกษาทุกแห่งประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่อย่างเข้มข้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล สถานศึกษา และชุมชนซึ่งมักเป็นแหล่งแพร่กระจายของโรคมือ เท้า ปาก และแจ้งโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดดำเนินการตามมาตรการสำคัญในการป้องกันควบคุมโรคมือ เท้า ปาก ในช่วงฤดูการระบาดตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

๑. การเฝ้าระวังป้องกันโรคล่วงหน้า โดยการคัดกรองอาการป่วย เมื่อพบเด็กป่วยในสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล หรือในชุมชนเป็นกลุ่มก้อนด้วยอาการเดียวกัน ให้แจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันที
๒. การควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพ โดย
  - (๑) มีการทำความสะอาดบ้าน ห้องเรียน ของเล่น ที่นอน รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้
  - (๒) มีห้องหรือพื้นที่สำหรับแยกเด็กป่วย และหากพบเด็กป่วยต้องแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบทราบโดยเร็ว (หากมีเด็กป่วยเป็นโรคมือ เท้า ปาก ภายในห้องเรียนเดียวกันมากกว่า ๒ ราย ใน ๑ สัปดาห์ ควรพิจารณาปิดห้องเรียนที่มีเด็กป่วย หากพบมีเด็กป่วยหลายห้องเรียนควรพิจารณาปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาล ประมาณ ๕ วันทำการ นับจากผู้ป่วยรายสุดท้าย และทำความสะอาดห้องเรียน)
๓. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการป้องกันควบคุมโรคมือ เท้า ปาก

/๔. ประชาสัมพันธ์...

๔. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก หมั่นสังเกตอาการของเด็กเล็กอย่างใกล้ชิด หากมีอาการไข้ร่วมกับแผลในปาก โดยอาจมีหรือไม่มีตุ่มน้ำที่มือหรือเท้า ซึม ชักเกร็ง มีอาการหรือการแสดงที่บ่งชี้ถึงการติดเชื้อในระบบประสาทส่วนกลาง (CNS infection) ควรรีบพาไปพบแพทย์และให้หยุดเรียนจนกว่าจะหายเป็นปกติ รวมทั้งไม่ควรคลุกคลีกับคนอื่นๆ ในครอบครัวหรือชุมชน รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนา ยันตรโกวิท)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น

กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น

โทร. ๐-๒๒๔๑-๙๐๒๑-๓ ต่อ ๕๓๑๔

โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๙๐๒๑-๓ ต่อ ๒๑๘

ผู้ประสานงาน

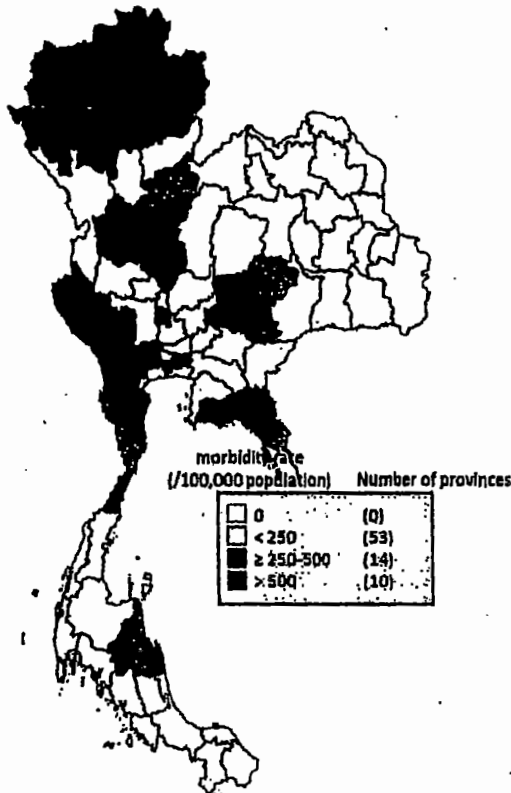
นางสาววิลาวัลย์ อินทร์ศรี ๐๘๙-๒๒๘-๔๕๔๘

รายงานสถานการณ์โรคมือเท้าปากในเด็กต่ำกว่า 5 ปี

กระทรวงสาธารณสุข 30 เมษายน 2561

โรคมือ เท้า ปาก เป็นโรคที่พบบ่อยในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีและมักจะมีอาการระบาดในสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็กเล็ก และในโรงเรียน โดยเฉพาะชั้นอนุบาล สาเหตุเกิดจากการติดเชื้อไวรัสเอนเทอโร (Enterovirus) ซึ่งมีหลายสายพันธุ์ สายพันธุ์ที่ก่อให้เกิดโรคมือ เท้า ปาก และที่พบบ่อย คือ Coxsackievirus A16 ในรายที่ไม่รุนแรง อาจหายเองได้ สายพันธุ์ที่มักก่อโรครุนแรง คือ Enterovirus 71 ที่ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง เช่น ปอดบวม กล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ สมองอักเสบ ซึ่งมักนำไปสู่ภาวะหัวใจวาย ระบบหายใจล้มเหลว และอาจรุนแรงจนเสียชีวิต

ในปี พ.ศ. 2560 กรมควบคุมโรค ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ในเด็กต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 60,491 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 1,639.59 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 3 ในจังหวัดจันทบุรี ตาก และร้อยเอ็ด กลุ่มอายุที่พบมากที่สุดเรียง คือ 0-2 ปี (ร้อยละ 57.95) 3-4 ปี (ร้อยละ 28.01) และ มากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 14.05) ตามลำดับ และจากข้อมูลเฝ้าระวังเชื้อไวรัสเอนเทอโรทางห้องปฏิบัติการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้รับตัวอย่างจากหน่วยงานสาธารณสุขทั่วประเทศตรวจโรคมือ เท้า ปาก จากไวรัสกลุ่มเอนเทอโร จำนวน 667 ตัวอย่าง ให้ผลบวก 129 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละร้อยละ 26.81 โดยสายพันธุ์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ Enterovirus 71 ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการเสียชีวิตในเด็ก

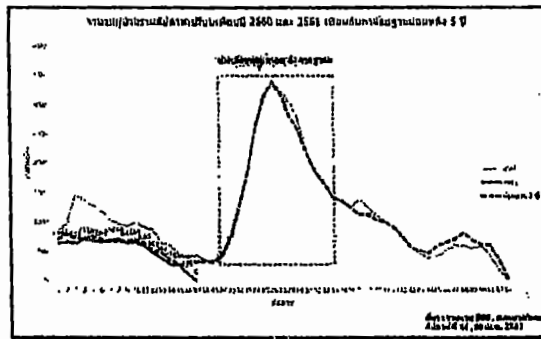

รูปที่ 1 แผนที่แสดงพื้นที่ที่มีเด็กป่วยโรคมือ เท้า ปาก ปี พ.ศ. 2561 (1 มกราคม ถึง 30 เมษายน 2561)

สำหรับในปี พ.ศ. 2561 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 30 เมษายน 2561 ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ในเด็กต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 9,297 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 252.65 ต่อประชากรแสนคน จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 10 อันดับแรก ดังนี้

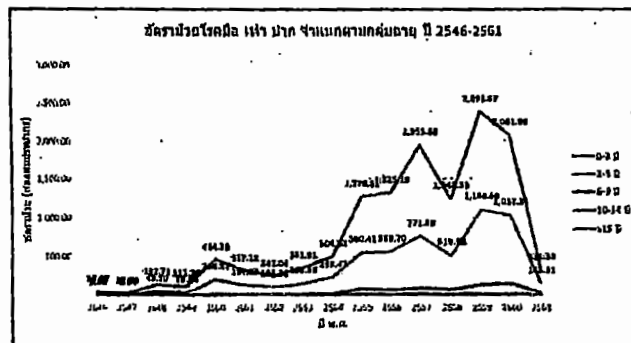
ลำดับ	จังหวัด	อัตราป่วย (ต่อแสนประชากร)
1	พะเยา	1,625.85
2	เชียงราย	1,036.67
3	น่าน	718.76
4	เชียงใหม่	704.82
5	ลำปาง	700.51
6	กรุงเทพมหานคร	649.39
7	อ่างทอง	634.55
8	จันทบุรี	594.37
9	แม่ฮ่องสอน	570.15
10.	ระยอง	556.27

จากรายงานผู้ป่วยย้อนปี พ.ศ. 2560 และปี พ.ศ. 2561 (ณ วันที่ 30 เมษายน 2561) เทียบกับ คำนี้อยู่ฐานย้อนหลัง 5 ปี พบผู้ป่วยตลอดทั้งปีในแต่ละปีจะพบผู้ป่วยสูงขึ้นตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม และจะสูงสุดในเดือนมิถุนายน ดังรูปที่ 2 ซึ่งเป็นฤดูกาลระบาดของโรคในทุกปี และในช่วงนี้เป็นช่วงเปิดภาคเรียนใหม่ของสถานศึกษาที่เด็กจะเข้ามาอยู่รวมกัน จึงเป็นสถานที่แพร่กระจายของโรคเป็นอย่างดี การเฝ้าระวังป้องกันโรค ล้างหน้า และการป้องกันควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพ ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล ยังคงเป็นมาตรการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องที่สำคัญที่สุด หากพบเด็กป่วยต้องให้ผู้ป่วยหยุดพักอยู่บ้านไม่ออกไปที่ชุมชน 5 วันทำการหรือ 1 สัปดาห์ ทำลายเชื้อที่ปนเปื้อนสิ่งแวดล้อมด้วยการล้างทำความสะอาด ด้วยสารฆ่าเชื้อ และหรือผงซักฟอก

รูปที่ 2 แสดงรายงานผู้ป่วยรายสัปดาห์ พ.ศ. 2560 และปี พ.ศ. 2561 ณ วันที่ 30 เมษายน 2561 เทียบกับค่านี้อยู่ฐานย้อนหลัง 5 ปี

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้เพิ่มมาตรการ ส่งเสริมให้เกิดการป้องกันควบคุมโรค ในชุมชน เนื่องจากรายงานอัตราป่วยโรคมือ เท้า ปาก จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2546-2561 (ณ วันที่ 30 เมษายน 2561) มีอัตราป่วยโรคมือ เท้า ปาก ในกลุ่มอายุ 0-2 ปี มากที่สุด ดังรูป 3 ส่วนใหญ่เด็กกลุ่มนี้ ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาโดยครอบครัว ซึ่งบุคคลสำคัญคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว จึงควรเน้น อนามัยส่วนบุคคล เรื่องการล้างมือบ่อย ๆ อย่างถูกวิธี กินอาหารโดยใช้ช้อนกลาง ให้เฝ้าระวังเด็กป่วยที่มีอาการรุนแรง ซึ่งอาจไม่มีรอยโรคมือ เท้าปาก หรือแผลในคอหอย

รูปที่ 3 แสดงรายงานอัตราป่วยโรคมือ เท้า ปาก จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2546-2561 (ณ วันที่ 30 เมษายน 2561)

*****

คู่มือ/แนวทาง/สื่อสนับสนุนจากกรมควบคุมโรค ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในเด็ก

ที่	ชื่อคู่มือ/แนวทาง/สื่อการเรียนการสอน	สามารถดาวน์โหลดได้ที่	QR Code
๑	แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล (สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก)	 http://27.254.33.52/healthypreschool/contents/view/informations/184	
๒	แนวทางการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในเด็กสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	 http://27.254.33.52/healthypreschool/contents/view/informations/324	
๓	สื่อภาพพลิก เรื่อง โรคติดต่อที่สำคัญในเด็ก	 http://27.254.33.52/healthypreschool/contents/view/informations/319	

ทั้งนี้ ครูและผู้ดูแลเด็ก สามารถเรียนรู้ออนไลน์ด้วยตนเอง(E-Learning) เรื่องการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ผ่านทางเว็บไซต์ <http://27.254.33.52/healthypreschool/home> ศูนย์เด็กเล็กโรงเรียนอนุบาลคุณภาพปลอดโรค โดยผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาและทดสอบวัดผลการเรียนรู้ พร้อมทั้งรับประกาศนียบัตรรับรองผลการประเมินตนเองในระบบ เมื่อผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผู้สนใจสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลา